

Poredak padeža

Jedno je od temeljnih obilježja niza promjena u hrvatskome odgojno-obrazovnom sustavu (HNOS u osnovnoj školi, državna matura u srednjoj školi te bolonjski proces u visokome obrazovanju) napuštanje tradicionalnoga pristupa poučavanja i aktivno uključivanje učenika u proces obrazovanja. Kako bi se to ostvarilo, promiče se nastava usmjerena na učenika koja potiče logičko razmišljanje i kreativnost, razvija radne navike i vještine samostalnoga učenja. Takvo učenje znači prepoznavanje bitnoga u gradivu, razumijevanje smisla te razvijanje kritičkoga stava.

Budući da se od učenika više ne traži puklo poznavanje pojmova, usvajanje naziva i teorijsko znanje, nego ovladavanje znanjem, za ostvarivanje takva ishoda potrebno je nastavu usmjeriti na razvoj komunikacijskih vještina, odnosno u nastavi hrvatskoga jezika na osposobljenost za praktičnu jezičnu uporabu. Takav pristup poučavanju znači da učenici ne moraju samo znati definirati jezične pojmove, nego se naglasak stavlja na razumijevanje i praktičnu primjenu znanja.

Neprikladan pristup poučavanju u nastavi hrvatskoga jezika može biti vrlo neučinkovit, ali i štetan jer će prouzročiti otpor prema učenju jezika. Nives Opačić takav otpor naziva *strahom od jezika*. A strah od jezika može usporiti učenje i razvoj svih jezičnih vještina. Poteškoće pri razvijanju jezičnih vještina prema mišljenju nekih jezikoslovaca (Zrinka Jelaska) mogao bi otkloniti i promijenjeni način poučavanja padeža.

Tako je u *Nastavnome planu i programu za osnovnu školu* (2006.) predložen novi redosljed poučavanja padeža: nominativ, akuzativ, genitiv, dativ, lokativ, instrumental i vokativ. To je izazvalo i nemalu zbunjenost, posebno roditelja, jer su mnogi pomislili da je u pitanju promjena sklonidbene paradigme, a ne samo redosljeda poučavanja. Međutim, preporučeni se poredak padeža odnosi samo na njihovo poučavanje, dakle na način poučavanja u petome razredu osnovne škole kad se učenici u nastavi hrvatskoga jezika prvi put susreću s pojmom padeža. Polazište je za takav pristup da se učenicima prvo objasne padeži koji su međusobno slični i oni s kojima se učenici češće susreću, tj. koji se češće pojavljuju. To je u skladu s pristupom u kojemu se ide od jednostavnijega k složenijemu i od lakšega k težemu.

Pri odlučivanju o redosljedu poučavanja padeža treba međutim uzeti u obzir i činjenicu da učenici u 5. razredu već uče strane jezike, pa će biti i učenika koji uče npr. njemački i/ili latinski jezik u kojima se susreću s tradicionalnim poretkom padeža. Ne ulazeći u raspravu o tome koji je poredak padeža najprikladniji za **poučavanje**

hrvatskoga jezika poredak padeža u **sklonidbenim paradigmama** ostaje N, G, D, A, V, L, I. Za to postoje ovi razlozi:

1. tradicija
2. sklonidbeni modeli nazvani su prema genitivu, tj. drugome padežu. (a-sklonidba, e-sklonidba, i-sklonidba) (u prilog 1. i 2. razlogu govori i članak Goranke Blagus Bartolec)
3. taj se poredak podudara s poretkom padeža u drugim jezicima koje učenici uče (npr. latinski i njemački), što je vidljivo i iz *Nastavnoga plana i programa*.

Nastavni plan i program

Hrvatski za peti razred osnovne škole – 4. Sklonidba imenica

Ključni pojmovi: sklonidba (deklinacija), nazivi padeža: padežna pitanja.

Obrazovna postignuća: razumijevati temeljnu ulogu padeža u hrvatskome jeziku; znati padežne nazive: **nominativ, akuzativ, genitiv, dativ, lokativ, instrumental, vokativ**, u rečenici prepoznavati padeže u temeljnim značenjskim ulogama; u određivanju padeža služiti se proširenim padežnim pitanjima (tj. cijelom rečenicom s upitnom zamjenicom i glagolom); u govoru i pismu rabiti padežne oblike (s provedenim glasovnim promjenama) u skladu s normom; ovladati uporabom padeža uz pojedine prijedloge u skladu s normom; prepoznati jednake oblike riječi u različitim padežima.

Latinski – 1. Pregled imenskog sustava

Ključni pojmovi: promjenljive i nepromjenljive vrste riječi:

morfem/morfologija/tvorba/osnova (korijen) riječi/nastavak/završetak/
/deklinacija/konjugacija/komparacija, gramatičke kategorije imena: rod/
/broj (singular, dual, plural), padež: **nominativ/genitiv/dativ/akuzativ/
/vokativ**, singulare tantum/plurale tantum.

Obrazovna postignuća: poznavanje vrsta riječi i gramatičkih kategorija imena.

Njemački – Gramatičke strukture ...

Imenice

– imenice s određenim i neodređenim članom u **nominativu, dativu i akuzativu** jednine i množine

(nazive padeža istaknulo Uredništvo)